

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

STRATEGIPLAN FOR POLITITJENESTE PÅ VEG

2016 – 2019

FORORD

Odd Reidar Humlegård
Politidirektør

Polititjeneste på veg er politiinnsats som bygger på forpliktelser i Nasjonal transportplan (NTP) 2010-2019 og Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg 2014 – 2017.

Politiets overordnede mål med trafikksikkerhetsarbeidet er å redusere antall ulykker med drepte og hardt skadde. Trafikksikkerhetsinnsats og kriminalitetsbekjempelse på veg er derfor prioriterte oppgaver for politiet.

Antall drepte eller hardt skadde i vegtrafikken er mer enn halvert siden 1970 samtidig som antall kjøretøy er tredoblet. Reduksjonen skyldes blant annet bedre veger, sikrere kjøretøy, bedre akuttmedisin og ikke minst politiets trafikksikkerhetsarbeid. I 2014 ble 147 mennesker drept i trafikken, noe som er det laveste antallet siden 1945. I tillegg ble 674 hardt skadet på vegene i Norge i samme tidsrom. En ytterligere reduksjon av antall drepte og hardt skadde krever stor innsats og videreutvikling av fag og metoder.

Denne strategiplanen setter retning for dette arbeidet de neste fire år. Planen identifiserer politiets viktigste formulerte mål, satsningsområder og beskriver hvordan disse skal nås.

Hovedsatsningsområdene i strategien er forebyggende virksomhet, kontrollvirksomhet og etterforskning.

Utrykningspolitiet har et særlig nasjonalt ansvar for å analysere kunnskap om utfordringer og muligheter, opplæring og påtalemessig veiledningen for å følge opp strategiens hovedsatsningsområder.

Planen skal danne grunnlag for prioritering og ressursstyring i trafikksikkerhetsarbeidet, og vil være viktig i Politidirektoratets dialog med politidistriktene og Utrykningspolitiet.

Politidistriktene og Utrykningspolitiet skal i samarbeid jobbe for å nå disse målene.

Odd Reidar Humlegård
Politidirektør

HOVEDSTRATEGI

De årlige prioriteringer fremkommer i Prop. 1 S og Justisdepartementets tildelingsbrev til Politidirektoratet. Politidirektoratets disponeringsskriv til politidistriktene, Riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv.

Politiet har trafiksikkerhet som en av sine hovedoppgaver. Innsatsen til det enkelte politidistrikt og Utrykningspolitiet er avgjørende for å nå målet om å redusere antall drepte og hardt skadde i trafikken.

Politiet skal arbeide målrettet basert på kunnskap¹ og bruk av teknologi. Det er nødvendig med systematisk innhenting av informasjon som analyseres for å kunne iverksette velbegrunnede strategiske og operative tiltak; for eksempel rettet mot førergrupper med høy risikovillighet og utsatte vegstrekninger.

Undersøkelser viser at personer med kriminell bakgrunn har en klart høyere risikovillighet enn gjennomsnittet av norske sjåførere, noe som må tas hensyn til i planleggingen. Det er blant annet derfor viktig å ha stort fokus på kriminelle som benytter vegene.

Politidistriktene og Utrykningspolitiet skal utarbeide en plan² for trafiksikkerhetsarbeidet.

Utrykningspolitiet skal utarbeide en årlig nasjonal tilstandsbeskrivelse av trafikkatferd og ulykkesutvikling.

Politiets trafiksikkerhetsinnsats forutsetter god kompetanse innen fag og metode og påtalemessig oppfølging med høy kvalitet.

Strategien for politiets trafikkjeneste kommer til uttrykk i GP-4027 instruks 01.1:

Strategien for å nå målsettingen i trafiksikkerhetsarbeidet er god kvalitet på arbeidet. Med dette menes målrettet kontrollvirksomhet på bakgrunn av analyse av ulykkesituasjonen.

Politiet skal:

- *Definere og prioritere de mest ulykkesutsatte vegstrekninger/områder*
- *Øke den subjektive oppdagelsesrisiko*
- *Avdekke, etterforske, og iredteføre trafikkriminalitet*
- *Bidra til en sikker og smidig trafikkavvikling og fremkommelighet*
- *Drive ulykkesforebyggende og holdningsskapende arbeid*
- *Initiere samarbeid med andre aktører i TS – arbeidet*

¹ Herunder kunnskap om rettsregler, teknologi, metoder, risiko/årsaksfaktorer m.m.

² Denne skal innarbeides i årlig virksomhetsplan.

FOREBYGGENDE VIRKSOMHET

GENERELT

Synlig politi er det viktigste tiltaket politiet kan bidra med. Dette styrker den forebyggende effekt og øker den subjektive oppdagelsesrisikoen.

BARN, UNGDOM OG UNGE BILFØRERE

Grunnlaget for holdninger legges i de tidlige barneårene. Politiet har en rolle som bidragsyter i samarbeid med blant annet Trygg Trafikk.

Politiet må ha høy oppmerksomhet rettet mot unge førere da disse har mindre erfaring og ofte har større risikovilighet.

FOREBYGGING GJENNOM FORVALTNING

Overfor alle aldersgrupper er det viktig at vegtrafikkloven § 34 benyttes aktivt for å sikre at førere oppfyller helsekravene, er edruelige og har nødvendige ferdigheter.

TRYGGE LOKALSAMFUNN

Politiet har en rolle i planleggingsfasen når det gjelder utvikling av trygge lokalsamfunn. Politiet bør derfor delta i det fylkeskommunale og kommunale³ trafikkisikkerhetsarbeidet.

Politiet må ta en aktiv rolle i forbindelse med reguleringsaker og annet planarbeid som har betydning for trafikkisikkerheten, herunder høringer vedrørende skiltvedtak.

SAMARBEID MED ANDRE AKTØRER

Et godt samarbeid med ulike aktører⁴ er nødvendig for å nå felles mål om reduksjon i antall trafikkulykker. Samarbeidet bør styrkes blant annet ved å utnyttet kompetansen hos de forskjellige aktører.

KOMMUNIKASJON

All kommunikasjon skal bidra til å forebygge lovbrudd og trafikkulykker. Media, sosiale medier og andre kanaler skal brukes aktivt for å øke kunnskapsnivået og forståelsen for trafikkisikkerhetsarbeidet. Informasjonen skal være faktabasert og i samsvar med sentrale og lokale retningslinjer.

³ Feks. i Politiråd

⁴ Feks. Statens vegvesen, tollvesenet, arbeidstilsynet, Trygg Trafikk og andre organisasjoner

KONTROLLVIRKSOMHET

Det mest aktuelle tiltaket på kort sikt for å redusere omfanget av trafikkforseelser er økt politikontroll⁵.

Politiet skal prioritere kontrollformer der potensialet for reduksjon av antall drepte og skadde er størst. Den subjektive oppdagelsesrisikoen økes ved bruk av synlig uniformert politi i kontrollsituasjon og forebygger risikoatferd i trafikken. Bruk av sivile kjøretøy vil i tillegg være viktig for å avdekke farlig trafikkatferd.

For å øke den faktiske oppdagelsesrisikoen skal en trafikkontroll minimum inneholde kontroll av førerrett og om vedkommende er ruspåvirket.

Politiet skal definere og prioritere de mest ulykkesutsatte trafikantene, ulykkesbelastede vegstrekninger og områder, og innsatsen skal spesielt rettes mot:

FARTSKONTROLLER

- o Stasjonær fartskontroll ved hjelp av laser, gjennom snittmåling eller annet teknisk hjelpemiddel.
- o Mobil fartskontroll med sivile og uniformerte patruljer.
- o Etablering og bruk av automatisk trafikkontroll (ATK) styres av politimestrene i de respektive politidistrikt og gjennomføres i samarbeid med Statens vegvesen. Plassering av automatisk trafikkontroll, punkter og strekninger krever at bestemte kriterier er oppfylt.

RUSKONTROLL

- o Alkotest skal som hovedregel gjennomføres for alle som stanses i trafikkontroll. Positiv test skal følges opp med bevisinnhenting ved bruk av Evidenzer⁶.
- o Bruk av med analyseinstrumenter/hurtigtester skal benyttes målrettet for å avdekke kjøring under påvirkning av narkotika eller medikamenter eventuelt i kombinasjon med ”Tegn og symptomer”.

KONTROLL AV BRUK AV PERSONLIG VERNEUTSTYR

Riktig bruk av verneutstyr er det beste virkemiddelet man har for å begrense personskaade⁷. Oppmerksomheten bør rettes spesielt mot:

- o Sikring av barn i bil
- o Bilbeltebruk blant ungdom
- o Bilbeltebruk i baksetet
- o Bilbeltebruk i tyngre kjøretøy

AGGRESSIV ELLER ANNEN FARLIG TRAFIKKATFERD

Oppmerksomheten bør blant annet rettes mot⁸:

- o Brudd på vikepliktreglene
- o Farlig forbikjøring
- o Kjøring mot rødt lys
- o Ulovlig bruk av mobiltelefon

ØKT OPPMERKSOMHET PÅ ANNEN KRIMINELL AKTIVITET LANGS VEG

Kriminelle benytter vegene til å forflytte seg. Det er derfor viktig å ha oppmerksomhet på annen kriminalitet i forbindelse med trafikkontroller.

⁵ TØI rapport 1059/2010 og Elvik 2012

⁶ Instruks for alkoutåndingsprøve 03.2 - GP4027

⁷ TØI rapport 1417/2015

⁸ Oppstillingen er verken prioritert eller uttømmende

ETTERFORSKNING OG REAKSJON

Alvorlige trafikklovbrudd, herunder dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og trafikkatferd som bærer preg av at gjerningspersonen har tatt en risiko som har innebåret en fare for alvorlig ulykke skal prioriteres⁹.

Straffesakens bidrag til å redusere trafikkulykkene avhenger blant annet av at straffbare handlinger i trafikken blir avdekket og oppklart, at skyldige blir straffet og reaksjonen er adekvat.

Etterforskning av trafikklovbrudd, herunder trafikkulykker er underlagt de samme kvalitetskrav knyttet til taktisk og teknisk etterforskning som andre lovbrudd.

STRAKSETTERFORSKNING

De fleste trafikklovbrudd og -ulykker kan etterforskes ferdig på stedet ved at anmeldte og vitner avhøres og øvrige bevis sikres.

Bevis skal sikres på forsvarlig måte og *Anmeldelse av vegtrafikkulykke* skal fylles ut nøyaktig da disse er relevante for eventuell videre etterforskning, iverksettelse av trafikk-sikkerhetstiltak og grunnlag for nasjonal statistikk.

Det skal som et minimum tas alkotest av motorvognfører som er involvert i alvorlig trafikkulykke med eller uten egen skyld.

TAP AV FØRERETT

Tap av førerett er et viktig virkemiddel som skal rettes mot alvorlig trafikkatferd for å redusere antall ulykker¹⁰. Det er også viktig å vurdere tap av førerett dersom en person dømmes for andre straffbare handlinger og det er klar (kvalifisert) sammenheng mellom bruken av motorvogn og handlingen hvor allmenne hensyn krever det¹¹.

INNDRAGNING / BRUKSFORBUD AV KJØRETØY

Inndragning av kjøretøy i medhold av straffelovens § 69, eller forbud mot bruk av motorvogn i medhold av vegtrafikkloven § 36, er et egnet virkemiddel i trafikk-sikkerhetsarbeidet.

FOREBYGGING GJENNOM FORVALTNING - GENERELT

Det må sikres god og oppdatert kompetanse innen de aktuelle regelverk for den forvaltningsmessige behandling av kjøresedler, bruksforbud og andre skriftlige pålegg.

FOREBYGGING GJENNOM FORVALTNING – PÅLEGG OM LEGEUNDERSØKELSE, NY FØRERPRØVE

Det er viktig at vegtrafikkloven § 34 benyttes aktivt for å sikre at førere oppfyller helsekravene, er edruelige og har nødvendige ferdigheter. Bekymringsmelding til forvaltning benyttes i henhold til lokale rutiner.

⁹ Det vises for øvrig til riksadvokatens rundskriv nr 3/2009 om Vegtrafikkovertrедelser – standardiserte bøtesatser, beslag av førerkort mv. med vedlegg. Riksadvokatens årlige mål- og prioriteringsrundskriv

¹⁰ Vegtrl. § 33 nr 1

¹¹ Tapsforskriften § 2-6

